

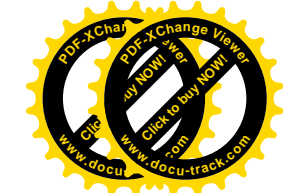
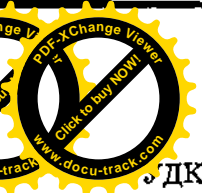
МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра цивільно-правових дисциплін
Кафедра охорони інтелектуальної власності, цивільного права та процесу
Кафедра правового забезпечення господарської діяльності
Всеукраїнська громадська організація «Асоціація цивілістів України»

Проблеми цивільного права та процесу

Матеріали
науково-практичної конференції,
присвяченої світлій пам'яті
Олександра Анатолійовича Пушкіна

25 травня 2013 р.

Харків 2013

ДК 346+347
 ББК 67.404(4 УКР)+67.410(4 УКР)
 П 78

**Рекомендовано до видання організаційним комітетом
 15 травня 2013 р.**

П 78 **Проблеми** цивільного права та процесу : матеріали наук.-практ. конф., присвяченій пам'яті професора О. А. Пушкіна (25 травня 2013 р.). – Х. : Харківський національний університет внутрішніх справ; Золота миля, 2013. – 652 с.

Відповідальний за випуск проф. В. А. Кройтор

**Матеріали надано в австрській редакції.
 Стиль та орфографія збережені**

© Харківський національний університет
 внутрішніх справ, 2013

Зміст

ТЕЗИ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ

Борисова В. І. ПРАВОЗДАТНІСТЬ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ В ПРОЦЕСІ ЛІКВІДАЦІ ЧЕРЕЗ ПРОЦЕДУРУ БАНКРУТСТВА	21
Спасибо-Фатеева И.В. ВЗГЛЯД НА ЮРИДИЧЕСКОЕ ЛИЦО КАК СИСТЕМУ КОНТРАКТОВ	25
Галянтич М. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ	31
Мічурін Є.О. ОБМЕЖЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ – РІЗНІ АСПЕКТИ РОЗУМІННЯ	38
Яснюк М.М. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРЕЦЕДЕНТНОГО ПРАВА АНГЛІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ПРЕЦЕДЕНТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ	42
Шипка Р. Б. ПРЕТЕНДЕНТИ НА СПАДЩИНУ ТА СПАДКОЄМЦІ У СПАДКОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	46
Кройтор В. А. ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ПОНЯТТЯ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА	55
Сліпченко С. О. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВОВІДНОСИН З ОБОРОТОЗДАТНИМИ ОБ'ЄКТАМИ	61

отримання певних вимог зазвичай пов'язують із недійсністю заповіту. У ч. 1 ст. 1257 ЦК України закріплено, що заповіт, складений з порушенням вимог **щодо його форми та посвідчення, є нікчемним**.

Неможливість кваліфікації «часу складення заповіту» як елементу письмової форми зумовлює твердження про недотримання вимог нікчемності правочину у разі відсутності в заповіті години та хвилини його складення¹.

Таким чином, можна відмітити, що:

- а) «час складення заповіту» має містити дату (день, місяць, рік), годину, хвилину його складення;
- б) «час складення заповіту» не належить форми та змісту заповіту;
- в) «час складення заповіту» по своїй суті є реквізитом заповіту;
- г) відсутність у заповіті вказівки на годину та хвилину його складення не повинна мати наслідком його недійсність.

ОЗНАКИ ЗАСНОВНИЦЬКОГО ДОГОВОРУ КОРПОРАТИВНИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Зеліско А. В.,

*Юридичний інститут Прикарпатського
національного університету імені Василя Стефаника
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права, доцент*

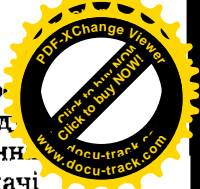
Активний розвиток корпоративних відносин у державі зумовлює процеси використання у вітчизняному законодавстві та у науковій доктрині інститутів, правова природа яких

¹ Оригінальний підхід закріплено в ЦК Грузії щодо відсутності дати складення заповіту. Згідно зі ст. 1368 ЦК Грузії відсутність дати зумовлює недійсність тільки в тому випадку, якщо не будуть усунуті сумніви з приводу дієздатності заповідача під час складення, зміни чи скасування заповіту, а також при наявності кількох заповітів (див.: Гражданский кодекс Грузии / Науч. ред. З.К. Бигвава. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – С. 679–680. (Серия «Законодательство зарубежных стран»)).

потребує проведення комплексного дослідження. До вимог конструкції належать і запроваджені Цивільним кодексом України договори засновників про створення юридичної особи (ст. 142 – договір про заснування товариства з обмеженою відповідальністю, ч. 2 ст. 153 – договір, який визначає порядок здійснення засновниками спільної діяльності щодо створення товариства). Закон України «Про акціонерні товариства» у ч. 3 ст. 9 визначив, що засновники можуть укладати засновницький договір при створенні акціонерного товариства. Однак неоднозначне застосування категорії засновницького договору у сфері корпоративних правовідносин свідчить про необхідність проведення детального розгляду його правової сутності.

Юридичні особи корпоративного типу створюються у реєстраційному порядку, який передбачає ініціативність волевиявлення засновників. Безперечно, що волевиявлення засновників в даному випадку потребує певного правового закріплення. З даного приводу В. М. Кравчук вказує, що ініціативне волевиявлення засновників за своєю природою є правочином та вимагає відповідної фіксації [1, с. 188]. Правовою підставою виникнення юридичних осіб корпоративного типу, зауважує В. А. Васильєва, є засновницьке волевиявлення у вигляді правочину [2, с. 95]. Договірною конструкцією, яка є формою правового закріплення волевиявлення засновників на створення юридичної особи корпоративного типу, є засновницький договір. Очевидно, що таким чином зафіксоване волевиявлення повинно відповідати загальним вимогам дійсності правочину, встановленим у статті 203 ЦК України.

Однак чинне законодавство при створенні юридичної особи передбачає також можливість прийняття рішення про створення, яке, залежно від організаційно-правової форми юридичної особи, може оформлятися у вигляді протоколу установчих зборів. Рішення установчих зборів про створення нового суб'єкта права, оформлене у вигляді протоколу, на думку Н. В. Козлової, варто вважати установчим (засновницьким) актом, що є необхідною організаційною передумовою виникнення цивільної правосуб'єктності юридичної особи [3, с. 163]. Слід зауважити, що форма протоколу не може вмістити всі ті питання, які вимагають врегулювання під час здійснення фактичних та юридичних дій щодо створення юридичної особи корпоративного типу в силу того, що впорядкування потре-

ють також зобов'язальні відносини засновників щодо сплати майнових внесків.

Засновницький договір є інструментом, спрямованим на забезпечення узгодженості волевиявлення засновників. Основною метою такого договору є реалізація спільних інтересів, що визначає його сутність. В даному випадку такий спільний інтерес реалізується шляхом узгодження волевиявлення засновників, спрямованого на створення самостійного суб'єкта права.

Безумовно, викладеними ознаками правова характеристика засновницького договору не вичерпується. Функціональність досліджуваної договірної конструкції визначається специфікою корпоративних утворень. Адже однією із ідентифікуючих ознак юридичних осіб корпоративного типу є майновий зв'язок між ними та їх учасниками, формування якого передбачає наявність між засновниками таких юридичних осіб особливого роду відносин, які мають організаційний характер. На важливість організаційного етапу виникнення юридичних осіб корпоративного типу вказують такі сучасні провідні учені, як В. М. Кравчук [1, с. 224], В. І. Борисова [4, с. 86] і ін. Організаційний етап визначається ними як такий, що має на меті вчинення комплексу юридичних і фактичних дій, спрямованих на заснування юридичної особи: обрання організаційно-правової форми; розробку і затвердження установчих документів; скликання установчих зборів (у випадках, передбачених законом) тощо. Слід відзначити, що організаційний етап створення юридичних осіб корпоративного типу нерозривно пов'язаний із передаванням засновниками майна майбутній юридичній особі, яке спричиняє потребу досягнення ними домовленостей щодо складу, розміру та строків сплати майнових внесків. Цілком очевидно, що засновницький договір є найбільш вдалою та динамічною формою регулювання такого роду зобов'язань засновників щодо створення юридичної особи та їх відповідальності перед третіми особами. Отже, доцільність укладення такого договору полягає не лише у фіксації узгодженого волевиявлення засновників, а й у регулюванні зобов'язальних відносин засновників організаційного та майнового характеру щодо створення юридичної особи корпоративного типу. Тому можна стверджувати, що організаційний етап створення юридичних осіб корпоративного типу характеризується договірною формою об'єднання осіб.

М. І. Брагинський, наголошуючи на основній особливості засновницького договору, вказує, що його підписання перед створенню юридичної особи. Метою договору є заснування певного утворення і встановлення порядку (умов) передачі засновниками свого майна, а також участі засновника в діяльності по створенню юридичної особи» [5, с. 404]. Отже, засновницький договір є правовою конструкцією, покликаною регулювати зобов'язальні відносини засновників щодо створення юридичної особи приватного права, та є відмінним за своєю правовою природою не лише від установчих документів, а й від договорів про спільну діяльність.

Усі вищевикладені положення дозволяють зробити висновок, що засновницький договір корпоративних юридичних осіб є формою впорядкування організаційних та майнових правовідносин між засновниками та формою реалізації засновницького волевиявлення осіб, спрямованого на спільну мету – виникнення самостійного суб'єкта права – юридичної особи корпоративного типу.

Література:

1. Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики / В. М. Кравчук. – К.: Істина, 2005. – 720 с.
2. Васильєва В. А. Суб'єкти (учасники) корпоративних відносин / В. А. Васильєва // Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В. В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – С. 88 – 97.
3. Козлова Н. В. Правосуб'єктність юридического лица / Н. В. Козлова. – М.: Статут, 2005. – 476 с.
4. Борисова В. І. Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин // Цивільне право України: підручник: у 2 т. / За заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т. 1. – С. 111 – 159.
5. Брагинский М. И. Договорное право. Кн. первая: Общие положения. – изд. 2-е, завод. 6-й (стереотипный) / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М.: «Статут», 2003. – 848 с.